

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Prop. 144 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i partiloven
(innberetning og offentliggjøring av
bidrag fra bakenforliggende givere)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	3.5.2	Åpenhet om bidrag som gis via andre	16
2	Bakgrunnen for forslaget	6	3.5.3	Innberetning av bidragene	18
2.1	Anmodningsvedtak nr. 1 (2023–2024)	6	3.5.4	Håndheving av reglene om bidrag	19
2.2	Brev fra Partilovnemnda med forslag til lovendringer	6	3.5.5	Forholdet til personvernregelverket	19
2.3	Høringen	6	3.6	Departementets vurdering	20
3	Om bakenforliggende givere bør offentliggjøres	8	3.6.1	Behovet for lovendringer	20
3.1	Gjeldende rett	8	3.6.2	Åpenhet om bidrag som gis via andre	20
3.1.1	Partiloven	8	3.6.3	Innberetning av bidragene	21
3.1.2	Tolkningsuttalelse fra Partilovnemnda	9	3.6.4	Håndheving av reglene om bidrag	22
3.2	Den europeiske menneskerettskonvensjon	10	3.6.5	Forholdet til personvernregelverket	22
3.3	Nordisk rett	11	4	Endring av beløpsgrensene i partiloven § 18 og § 20	24
3.3.1	Danmark	11	4.1	Gjeldende rett	24
3.3.2	Sverige	11	4.2	Forslaget i høringsnotatet	24
3.4	Forslaget i høringsnotatet	11	4.3	Høringsinstansenes syn	24
3.4.1	Behovet for lovendringer	11	4.4	Departementets vurdering	25
3.4.2	Åpenhet om bidrag som gis via andre	12	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	26
3.4.3	Innberetning av bidragene	14	6	Merknader til lovforslaget	27
3.4.4	Håndheving av reglene om bidrag	14			
3.4.5	Forholdet til personvernregelverket	15			
3.5	Høringsinstansenes syn	15			
3.5.1	Behovet for lovendringer	15			
				Forslag til lov om endringer i partiloven (innberetning og offentliggjøring av bidrag fra bakenforliggende givere)	29

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Prop. 144 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i partiloven (innberetning og offentliggjøring av bidrag fra bakenforliggende givere)

*Tilråding fra Kommunal- og distriktsdepartementet 15. mai 2025,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Kommunal- og distriktsdepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven).

Departementet foreslår at enkelte vilkår må være oppfylt for at partier og partiledd skal kunne ta imot bidrag fra juridiske personer som har som formål eller en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier eller partiledd økonomisk, eller fra privatpersoner som har mottatt bidrag fra andre for å gi bidrag til politiske partier eller partiledd. Etter forslaget kan politiske partier og partiledd kun motta bidrag fra slike givere dersom det har mottatt dokumentasjon fra giveren om hvem giveren i inneværende og forrige kalenderår har

mottatt bidrag fra, og på størrelsen på bidraget. I tillegg foreslår departementet at partier og partiledd skal innrapportere identiteten til de bakenforliggende givene og størrelsen på bidragene hvis bidragene er over de fastsatte beløpsgrensene i partiloven. Disse forslagene skal bidra til større åpenhet om finansieringen av de politiske partiene og dermed opprettholde tilliten til partiene og de politiske institusjonene.

Departementet foreslår også å oppjustere terskelverdiene i loven for når partier og partiledd har regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt i tråd med utviklingen i konsumprisindeksen siden forrige justering av terskelverdiene i 2013.

2 Bakgrunnen for forslaget

2.1 Anmodningsvedtak nr. 1 (2023–2024)

Stortinget fattet 5. oktober 2023 følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen utrede forslag til endring av partiloven som sikrer at reelle bidragsytere av bidrag over de beløpsgrenser som loven fastsetter, innberettes og offentliggjøres. Regjeringen bes om å komme tilbake til Stortinget på egnet måte etter at utredningen er gjennomført.

2.2 Brev fra Partilovnemnda med forslag til lovendringer

I brev til statsråden 18. desember 2023 tok Partilovnemnda opp spørsmål av betydning for «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet», jf. partiloven § 1 første ledd tredje strekpunkt. Nemnda kommer blant annet med forslag for å tilstrebe større åpenhet om finansieringen av de politiske partiene.

Partilovnemnda viser til at det finnes eksempler på til dels store bidrag fra foreninger, aksjonsgrupper mv. som har støtte til et eller flere bestemte politiske partier som eneste eller viktigste formål. I både 2021 og 2023 gjaldt dette for eksempel «Aksjon for borgerlig valgseier». Utviklingen av «spleis» og lignende verktøy gir stadig nye muligheter for å kanalisere bidrag gjennom foreninger, aksjonsgrupper, enkeltpersoner mv.

Et kjennetegn ved slike aktører er at de i stor grad kanaliserer bidrag fra bakenforliggende bidragsytere, mens de egentlige giverne ikke selv må tre frem. Nemnda peker på at muligheten til å holde de egentlige bidragsyterne skjult stemmer dårlig med lovens formål om å «sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksom-

het». Dette førte til at flere partier i 2021 ikke tok imot bidrag fra «Aksjon for borgerlig valgseier».

Hvordan «smutthullet» best kan tettes, må etter nemndas vurdering utredes nærmere. Et alternativ kan muligens være å vedta forbud mot å motta bidrag fra foreninger, aksjonsgrupper mv. som utelukkende eller i det vesentlige har som formål å støtte politiske partier eller saker med penger fra bidragsytere hvis identitet ikke er kjent for partiet. En plikt til å innberette bidrag over en viss størrelse ikke bare fra mellomledet (foreningen e.l.), men også fra de underliggende giverne, kunne gi bedre samsvar mellom lovens formål om åpenhet og praksis med indirekte bidrag fra anonyme givere.

Partilovnemnda viser i brevet til at det i dag bare er partiene som har plikt til å sikre åpenhet ved å innrapportere verdien av mottatte bidrag og bidragsyters identitet, og foreslo at partiloven § 18 fjerde ledd og § 20 suppleres slik at både partiet og bidragsyteren får plikt til å innrapportere bidrag over en viss verdi. Respekten for slike regler kan tenkes sikret ved et forbud mot å motta bidrag som ikke er innrapportert av giveren selv. En slik innberetningsplikt bør etter nemndas syn gjelde både når bidragene går direkte til partiene eller deres kandidater, og når de går veien om foreninger, aksjonsgrupper mv. som har partifinansiering som eneste eller viktigste formål.

Nemnda foreslår også å gi Partilovnemnda selv, eller nemndas hjelpeorgan (Partirevisjonsutvalget), myndighet til å kreve dokumentasjon fra både foreninger, aksjonsgrupper mv. som i det vesentlige har partistøtte som formål, og fra underliggende givere.

2.3 Høringen

Lovforslaget ble sendt på offentlig høring 18. februar 2025 med høringsfrist 1. april 2025. Departementet mottok 27 hørings svar med merknader. Hørings svarene er tilgjengelige på regjeringen.no.

Høringsnotatet ble sendt på høring til følgende høringsinstanser:

Departementene

Datatilsynet

Partilovnemnda

Statistisk sentralbyrå (SSB)

Statsforvalteren i Vestland

Statsforvalterens fellestjenester

Norges institusjon for menneskerettigheter

Norsk rikskringkasting AS (NRK)

Aftenposten

Dagbladet

Dagens Næringsliv

Norsk Journalistlag

Norsk Presseforbund

Norsk Redaktørforening

NTB

TV2 AS

VG

Akademikerne

Arbeidsgiverforeningen Spekter

Hovedorganisasjonen Virke

KS – Kommunesektorens organisasjon (KS)

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

Unio

Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Aksjon for borgerlig valgseier

Den norske revisorforening

Fellesaksjonen for verdiskaping og norsk privat eierskap

Norsk regnskapsstiftelse

Regnskap Norge

Alliansen – Alternativ for Norge

Arbeiderpartiet

Ensomhetspartiet

Folkets parti

Fred og rettferdighet (FOR)

Fremskrittspartiet

Generasjonspartiet

Høyre

Industri- og næringspartiet

Konservativt

Kristelig folkeparti

Kystpartiet

Liberalistene

Miljøpartiet De Grønne

Norges kommunistiske parti

Norgesdemokratene

Partiet DNI

Partiet Sentrum

Pensjonistpartiet

Piratpartiet

Rødt

Samfunnspartiet

Senterpartiet

SV – Sosialistisk Venstreparti

Velferd og Innovasjonspartiet

Venstre

Disse hadde merknader til høringsforslaget:

Datatilsynet

Partilovnemnda

Statistisk sentralbyrå (SSB)

Norsk Journalistlag

Norsk Presseforbund

Norsk Redaktørforening

KS – Kommunesektorens organisasjon (KS)

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Aksjon for borgerlig valgseier

Fellesaksjonen for verdiskaping og norsk privat eierskap

Tax Justice Norge

Transparency International Norge

Alliansen – Alternativ for Norge

Fremskrittspartiet

Høyre

Konservativt Hå kommune

Miljøpartiet De Grønne

Rødt

SV – Sosialistisk Venstreparti

Venstre

I tillegg har seks privatpersoner avgitt hørings-svar, hvorav to er anonyme.

Disse høringsinstansene uttalte at de ikke har merknader til høringsnotatet:

Forsvarsdepartementet

Justis- og beredskapsdepartementet

3 Om bakenforliggende givere bør offentliggjøres

3.1 Gjeldende rett

3.1.1 Partiloven

Formål og virkeområde

Formålet til partiloven er blant annet «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet», jf. partiloven § 1 første ledd tredje strekpunkt.

Det følger av partiloven § 1 tredje ledd første punktum at «[l]oven gjelder for de politiske partienes hovedorganisasjon, sentrale ungdomsorganisasjon, fylkesorganisasjon, fylkesungdomsorganisasjon og kommunale organisasjon». Kapittel 3 og 4 i loven gjelder kun for politiske partier som har registrert partinavnet i Partiregisteret, jf. tredje ledd tredje punktum.

Forbud mot å motta bidrag fra enkelte bidragsytere

Partiloven § 17 a regulerer forbud mot å motta bidrag fra enkelte bidragsytere, tilbakebetaling av ulovlige bidrag og innberetning av bidrag som ikke er tilbakebetalt.

Første ledd fastsetter at politiske partier og partiledde ikke kan motta bidrag dersom giveren er ukjent for partiet (anonyme bidrag). Det følger av andre ledd at politiske partier og partiledde heller ikke kan motta bidrag fra rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll (bokstav a) eller fra utenlandske givere (bokstav b). Hva som menes med utenlandske givere er presisert i andre ledd bokstav b. Utenlandske givere vil si «privatpersoner som ikke er norske statsborgere eller som ikke oppfyller vilkårene for å ha stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg, jf. valgloven § 2-2, eller juridiske personer som er registrert i utlandet».

Hva som menes med bidrag følger av § 17 a tredje ledd. Med bidrag menes «enhver form for støtte». § 19 tredje ledd presiserer hvilke bidrag som skal innberettes, jf. nedenfor.

Hva partiet eller partiledde skal gjøre hvis det mottar et bidrag det ikke har lov til å motta etter

de nevnte bestemmelsene, følger av § 17 a fjerde ledd. Ulovlig bidrag skal tilbakebetales til giver innen fire uker etter at de er mottatt. Hvis bidraget ikke kan tilbakebetales til giver, skal det overføres til statskassen innen den samme fristen.

Det følger av § 17 a femte ledd at dersom partiet eller partiledde ikke betaler tilbake til giver et ulovlig bidrag etter § 17 a eller overfører det til statskassen innen fire uker etter at det er mottatt, skal partiet eller partiledde innberette bidraget til SSB senest fem måneder etter regnskapsårets avslutning.

Innberetning og identifisering av bidrag og bidragsytere

Partiloven § 18 fjerde ledd pålegger politiske partier og partiledde «å innberette bidrag over 10 000 kroner som er mottatt i perioden 1. januar til og med fredag før valgdag». Slike bidrag skal innberettes «innen fire uker etter at bidraget er mottatt», men senest «innen utløpet av fredag før valgdag». Det følger av merknaden til bestemmelsen at identiteten til bidragsyter skal opplyses i svar med § 20 femte ledd, jf. Prop. 140 L (2011–2012) s. 104.

Partiloven § 19 fastsetter hvilke inntekter som skal innberettes. Det fremgår av tredje ledd første punktum at med bidrag menes «pengebidrag og verdien av varer, tjenester og andre tilsvarende ytelser som er mottatt vederlagsfritt eller til underpris».

Det følger av partiloven § 20 første ledd at dersom en bidragsyter i løpet av perioden (regnskapsåret) har gitt ett eller flere bidrag som til sammen overstiger bestemte beløpsgrenser, skal bidragets verdi og bidragsyterens identitet oppgis særskilt. For bidrag til partiets hovedorganisasjon gjelder dette bidrag som til sammen utgjør en verdi på 35 000 kroner eller mer. For bidrag til partiledde på fylkeskommunalt nivå gjelder dette bidrag som til sammen utgjør en verdi på 23 000 kroner eller mer, og for bidrag til partiledde på kommunalt nivå gjelder dette bidrag som til sammen utgjør en verdi på 12 000 kroner eller mer.

Av § 20 femte ledd fremgår det hvordan bidragsyterne skal identifiseres. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune, og andre bidragsytere skal identifiseres med navn og postadresse.

Det følger av § 22 at det er et sentralt register for innberetninger etter partiloven, som skal «sammenstille opplysningene om partienes og partileddenes innberetninger og gjøre dette offentlig tilgjengelig på en hensiktsmessig måte, for eksempel ved bruk av elektroniske hjelpemidler». Statistisk sentralbyrå (SSB) er registerfører for innrapporteringene, jf. § 22 første og andre ledd og partilovforskriften § 2-1. Partilovforskriften § 2-2 tredje ledd fastsetter at SSB skal utarbeide standardiserte skjemaer for innrapportering og gjøre disse elektronisk tilgjengelige for partiene og partileddene. Partiene og partileddene skal benytte det elektroniske innrapporteringsverktøyet som SSB har etablert, jf. § 2-2 første ledd. Det skal foretas papirbasert innberetning når elektronisk innberetning ikke er mulig, jf. § 2-2 andre ledd. SSB sammenstiller opplysningene og offentligjør navn på innberettede bidragsytere på nettsiden www.partifinansiering.no i tråd med partilovforskriften § 2-3.

Partilovnemndas myndighet

Partiloven § 24 andre ledd bokstav a-c gir Partilovnemnda myndighet til å «tolke reglene i denne loven og i forskrift gitt med hjemmel i loven», «kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven overholdes» og «fatte vedtak om bruk av administrative sanksjoner og inndragning». Nemnda er et uavhengig forvaltningsorgan, som ikke kan instrueres i enkeltsaker, jf. partiloven § 24 første ledd.

Nærmere regler om kontroll med at finansieringsbestemmelsene i loven overholdes er fastsatt i § 24 fjerde og femte ledd. Nemnda kan med hjemmel i partiloven § 28 vedta administrative sanksjoner for brudd på reglene i partiloven kapittel 4. Ved brudd på partiloven § 17 a første til fjerde ledd skal nemnda treffe vedtak om å inndra inntil den fulle verdien av ulovlig mottatte bidrag, jf. § 29.

3.1.2 Tolkningsuttalelse fra Partilovnemnda

Partilovnemnda ga 1. februar 2021 en tolkningsuttalelse om partiloven § 17 a om anvendelse av forbudet mot anonyme bidrag mv. ved innsamlingsaksjoner. Nemnda legger til grunn at forbu-

det mot anonyme bidrag ikke omfatter bidrag mottatt som resultat av innsamlingsaksjoner, nærmere bestemt «alminnelige bidrag gitt i lotterier, bøsseinnsamlinger, 'kronerulling' på medlemsmøter og lignende». Dette er etter nemndas syn innsamlingsformer som bare unntaksvis gjør det mulig å identifisere den enkelte giver. Nemnda viser videre til at både utvalgsutredningen (NOU 2004: 25) og lovproposisjonen (Ot.prp. nr. 84 (2004–2005)) forutsetter at «enkeltbidrag av større verdi» som mottas under innsamlingsaksjoner og lignende, skal identifiseres og kategoriseres som «bidrag fra andre», jf. partiloven § 19 andre ledd bokstav i-m. Når bidraget overstiger de respektive terskelverdiene, skal det på vanlig måte innberettes særskilt etter reglene i partiloven § 18 fjerde ledd og § 20 første ledd.

Nemnda legger videre til grunn at unntaket som utgangspunkt gjelder uten hensyn til hvilke innsamlingskanaler som benyttes, og dermed også bidrag som mottas digitalt. Dernest legger nemnda til grunn at unntaket bare gjelder når innsamlingen skjer som ledd i partiets egen virksomhet og ikke er av større verdi:

Unntaket fra forbudet mot anonyme bidrag gjelder likevel bare når innsamlingen skjer som ledd i partiets egen virksomhet. For bidrag fra andre gjelder andre regler (jf. partil. § 19 andre ledd).

Unntaket gjelder heller ikke enkeltbidrag av større verdi og for flere bidrag fra samme kilde som sammenlagt er av større verdi. De praktiske hensyn som unntaket hviler på, må veies mot de viktige hensyn som forbudet mot anonyme bidrag skal ivareta. Hensynene bak unntaket veier også mindre tungt når innsamlingen skjer med metoder som gjør det mulig å identifisere den enkelte giver.

Ut fra dagens forhold legger Partilovnemnda til grunn at enkeltbidrag på mer enn kr. 2000,- (to tusen), skal spores tilbake til givoren, regnskapsføres og innrapporteres som bidrag mv. i samsvar med reglene i partiloven. Det samme gjelder når summen av flere bidrag fra samme kilde, i løpet av et kalenderår til sammen utgjør mer enn kr. 2000,- (to tusen).

Plikten til identifisering mv. av bidrag til en verdi av mer enn kr. 2000,- gjelder uavhengig av innsamlingsform. Når sporing av slike beløp ikke blir foretatt eller er umulig, gjelder forbudet mot å motta anonyme bidrag (om konsekvensene, se partil. § 17 a fjerde ledd og femte ledd).

Når det gjelder innsamling som er organisert av andre enn partiet eller partiledet selv, legger nemnda til grunn at den person eller organisasjon som overfører pengene til partiet, regnes som bidragsyter som skal identifiseres etter reglene i partiloven. Nemnda legger videre til grunn at den som organiserer en slik innsamling, ikke er bundet av lovens forbud mot anonyme bidrag. Det innebærer at overførte beløp vil kunne inkludere midler fra anonyme givere, utenlandske givere mv., og at denne muligheten for å omgå lovbestemte forbud, innebærer at partier vil ha en særlig aktsomhetsplikt når det mottar innsamlede midler.

Nemnda viser avslutningsvis til at partiene har ansvar for å bidra til å realisere lovens formål om åpenhet om finansieringen av deres virksomhet og motvirke korrupsjon. Det innebærer for det første at når partiet selv organiserer innsamlingsaksjoner, må det sikre at kilden til bidrag over 2000 kroner blir identifisert. For det andre må partiet være på vakt overfor bidrag fra utenlandske givere, anonyme givere osv.

3.2 Den europeiske menneskerettskonvensjon

Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) er vedtatt av de 46 medlemslandene i Europarådet. Konvensjonen er gjort til norsk lov gjennom lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) § 2 og har forrang foran annen norsk lovgivning, jf. menneskerettsloven § 3.

EMK artikkel 11 om forsamlings- og foreningsfrihet er en sentral bestemmelse som berører retten til å gi og ta imot tilskudd og begrensninger i hvordan politiske partier finansieres. Et av målene med bestemmelsen er å beskytte ytringsfriheten etter artikkel 10. jf. *Freedom and Democracy Party (ÖZDEP) v. Turkey*. Artikkel 11 lyder som følger:

1. Enhver har rett til fritt å delta i fredelige forsamlinger og til frihet til forening med andre, herunder rett til å danne og slutte seg til fagforeninger for å verne sine interesser.

2. Utøvelsen av disse rettigheter skal ikke bli undergitt andre innskrenkninger enn de som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet eller offentlige trygghet, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral eller for å beskytte

andre rettigheter og friheter. Denne artikkel skal ikke hindre at lovlige innskrenkninger blir pålagt utøvelsen av disse rettigheter for medlemmene av de væpnede styrker, av politiet og av statsforvaltningen.

Vurderingen av om hvorvidt en eventuell innskrenkning i forsamlings- og foreningsfriheten er rettferdiggjort er tredelt, jf. artikkel 11 andre ledd. Det kreves 1) lovhjemmel, 2) et legitimt formål og 3) at inngrepet er nødvendig. Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har uttalt at vilkårene for unntak fra forsamlings- og foreningsfriheten skal tolkes strengt, jf. blant annet *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*. Kravet om at en eventuell begrensning skal være «foreskrevet ved lov» innebærer ikke bare et krav om rettsgrunnlag i nasjonal rett, men gjelder også kvaliteten på den aktuelle lovbestemmelsen, se for eksempel *Cumhuriyet Halk Partisi v. Turkey*.

The Court reiterates that for a law to pass the «prescribed by law» test in Article 11 § 2 of the Convention, it must be formulated with sufficient precision to enable an individual to foresee, to a degree that is reasonable in the circumstances, the consequences which a given action may entail and to regulate his conduct accordingly.

I tillegg til EMK artikkel 10 og 11 kan et eventuelt krav om å offentliggjøre navnene på bidragsyttere være berørt av EMK artikkel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv:

Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.

Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.

Departementet viser til at spørsmålet om samsvar mellom partilovens forbud mot anonyme bidrag og EMK ble vurdert i NOU 2004: 25 *Penger teller, men stemmer avgjør*. Departementet har undersøkt nyere rettspraksis og har ikke funnet rettspraksis som tilsier at en lovbestemmelse som i bestemte tilfeller gir partiene plikt til å innberette

bakenforliggende givere som beskrevet i punkt 3.4, vil stride mot EMK.

3.3 Nordisk rett

3.3.1 Danmark

Det følger av lov om private bidrag til politiske partier og offentliggjørelse af politiske partiers regnskaber (partiregnskabsloven) § 3 første ledd første punktum at partier som har stilt til valg ved det sist avholdte valg til Folketinget eller Europaparlamentet, skal avlegge regnskaper over partiets landsorganisasjons inntekter og utgifter. Det følger av andre punktum nr. 5 at regnskapet skal inneholde opplysninger om tilskudd fra «internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger». Inn under denne bestemmelsen faller det som i Danmark kalles «erhvervsklubber». Disse kjennetegnes av at privatpersoner og virksomheter går sammen og danner en klubb, hvor de for eksempel drøfter politikk og yter støtte til politiske partier.

Dersom en erhvervsklubb yter støtte til et politisk parti, og bidraget er mer enn (i 2025) kr 24 500 i et kalenderår, skal partiet opplyse om navn og adresse til erhvervsklubben i regnskapet sitt, jf. partiregnskabsloven § 3 andre ledd og § 5 a første ledd. Det er ikke krav om at partiet skal opplyse om navnet til medlemmene av klubben eller de som har gitt penger til klubben. Noen partier opplyser imidlertid frivillig om bidrag over beløpgrensen som er ytet til erhvervsklubben.

Erhvervsklubbmodellen er blitt kritisert fordi den er blitt brukt av givere til å gi mer enn beløpgrensen til erhvervsklubben, og samtidig forbli anonyme fordi navnet på slike givere ikke trenger å fremgå av partienes regnskaper. Problemstillingen rundt ervervsklubber er diskutert jevnlig i Danmark, men det har foreløpig ikke vært flertall for å endre reglene for hvem som skal oppgis som giver av bidrag som ytes av erhvervsklubber.

3.3.2 Sverige

Det følger av lag (2018:90) om insyn i finansiering av partier § 9 at «partier och deras sidoorganisationer, ledamöter och ersättare för ledamöter samt valkandidater för partier» ikke kan ta imot anonyme bidrag som overstiger 0,05 «prisbasbelopp». Beløpet er fastsatt til 58 800 svenske kroner i 2025.

Politiske partier skal levere inntektsregnskap, jf. loven § 3. Av § 11, jf. § 20 følger det at for bidrag fra privatpersoner, ideelle foreninger innenfor partiet eller innenfor sideorganisasjoner til partier, foretak, organisasjoner, foreninger og andre sammenslutninger samt stiftelser som overstiger 0,005 «prisbasbelopp» skal størrelsen på beløpet angis særskilt i regnskapet.

Partier som tar imot bidrag fra særskilte innsamlingsorganisasjoner, skal rapportere dette som bidrag fra organisasjonen. Partiene har ikke en plikt til å oppgi de opprinnelige givernes identitet. Det ble drøftet i forarbeidene til loven om det burde foreslås en rapporteringsplikt for særskilte innsamlingsorganisasjoner, jf. Prop. 2017/18:55 s. 62–63. I proposisjonen fremgår det at komiteen som utredet loven viste til at det ikke fantes særskilte innsamlingsorganisasjoner som støttet partiene. Videre viste komiteen til at det var utfordrende på en tilstrekkelig tydelig måte å avgrense hva en slik organisasjon er. Komiteen anbefalte på den bakgrunn at det ikke ble innført noen rapporteringsplikt for særskilte innsamlingsorganisasjoner etter innsynsloven og regjeringen sluttet seg til dette.

Den svenske regjeringen satte i juni 2023 ned en komité om «förstärkt insyn och transparens i finansieringen av politiska partier». Komiteen fikk blant annet i oppgave å se på om det var behov for å tydeliggjøre forbudet mot anonyme bidrag, om særskilte innsamlingsorganisasjoner skal omfattes av rapporteringsplikt, om utenlandske bidrag ikke skal være tillatt og om det bør innføres særskilte krav til samtykke fra enkeltmedlemmer når det gjelder støtte til politiske partier fra arbeidslivets organisasjoner. Frist for levering av oppdraget ble satt til 15. februar 2025. Komiteen fikk i januar 2025 et tilleggsoppdrag om å

redovisa hur en fullständig författningsreglering, som ställer krav på att bidrag från organisationer på arbetsmarknaden till politiska partier ska vara frivilliga för den enskilde medlemmen, skulle kunna se ut, och

analysera och bedöma hur en sådan reglering skulle förhålla sig till relevanta regelverk.

Oppdraget skal leveres senest 15. mai 2025.

3.4 Forslaget i høringsnotatet

3.4.1 Behovet for lovendringer

Departementet viste i høringsnotatet til at det følger av partiloven § 1 første ledd at formålet med

loven blant annet er «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet».

Dersom offentligheten ikke har innsyn i hvordan de politiske partiene blir finansiert, vil det kunne redusere befolkningens tillit til politikernes og dermed tilliten til de folkevalgte nivåene og regjeringen. I sin utredning NOU 2004: 25 *Penger teller, men stemmer avgjør* s. 26 uttalte partifinansieringsutvalget blant annet følgende om tillit:

Et høyt tillitsnivå har en egenverdi. Tillit er også en nødvendig betingelse for stabilt demokrati (Lipset 1959). Uten tillit til politikere og politiske institusjoner vil beslutninger som fattes på vegne av fellesskapet ha lav legitimitet.

Utvalget la til grunn at åpenhet om finansieringen både kan bidra til å sikre partienes selvstendighet og autonomi og har en kriminalitetsforebyggende begrunnelse. I tillegg la utvalget til grunn at å «kanalisere private penger inn i politikken på en betryggende måte, vil øke offentlighetens tillit til systemet», jf. NOU 2004: 25 s. 83. Departementet la i høringsnotatet til grunn at det fra et tillitsperspektiv er uheldig at offentligheten ikke har innsyn i hvilke givere som står bak bidrag som ytes via foreninger som har som formål å yte støtte, da partiloven slik Partilovnemnda tolker loven, ikke krever at partiene også skal innberette de bakenforliggende givene.

Departementet pekte også i høringsnotatet på at forbudet mot å ta imot bidrag fra givere omtalt i partiloven § 17 a første og andre ledd, kun gjelder for politiske partier og partiledde. Det gjelder ikke for de som samler inn bidrag til politiske partier og partiledde. Dette innebærer som Partilovnemnda skriver i sitt brev, at innsamlede midler som gis i bidrag til et politisk parti eller partiledde, kan stamme fra anonyme givere, rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll eller utenlandske givere. Dette er etter departementets vurdering ikke i tråd med formålsbestemmelsen i partiloven, og kan både svekke befolkningens tillit til de politiske partiene og åpne for korrupsjon og hvitvasking. Departementet uttalte derfor i høringsnotatet at det delte Partilovnemndas og Stortingets vurdering om at det er behov for å endre partiloven, slik at det også blir åpenhet om hvem som har gitt bidrag til foreninger, aksjonsgrupper mv. som gir bidrag til politiske partier eller partiledde.

3.4.2 Åpenhet om bidrag som gis via andre

Partiloven gjelder for de politiske partiene, og lovens system er at partiene må innberette sine bidragsytere når bidragene overstiger lovbestemte terskelverdier. Bidragsyterne har ingen plikter etter partiloven. Hvordan en bidragsyter har skaffet til veie midlene, blir ikke kjent for offentligheten gjennom dette systemet. Det innebærer at det heller ikke blir kjent for offentligheten dersom noen gir et bidrag gjennom for eksempel en organisasjon eller en innsamlingsaksjon.

Departementet pekte i høringsnotatet på at det ønsker størst mulig grad av åpenhet om finansieringen av de politiske partiene slik at allmennheten sikres innsyn. Formålet er å opprettholde tilliten til de politiske partiene og de politiske institusjonene. For å oppnå økt åpenhet om finansieringen der bidrag gis gjennom andre juridiske eller fysiske personer, foreslo departementet å endre partiloven § 17 a. Formålet med endringen er å bidra til åpenhet om hvem som har gitt økonomiske bidrag til organisasjoner som gir bidrag til politiske partier. I tillegg er det et formål med endringen å unngå at bidrag som ellers ville ha vært ulovlige å motta fordi bidraget for eksempel er fra et utenlandsk rettssubjekt, kan mottas av partiene hvis de gis via en organisasjon.

Departementet foreslo å ta inn et nytt punktum i første ledd som slår fast at politiske partier og partiledde kun kan motta bidrag fra en juridisk person som har som formål eller som en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk dersom partiet eller partileddet er kjent med hvem som har gitt bidrag til den juridiske personen. Formålet med eller en vesentlig del av virksomheten må etter en objektiv vurdering være å støtte politiske partier økonomisk. Personer som yter støtte til disse organisasjonene, gir støtten for at hele eller deler av den skal gis som støtte til politiske partier.

Departementet antok i høringsnotatet at det ofte vil være relativt enkelt for partiene og partileddene å fastslå om et bidrag kommer fra en bidragsyter som har som formål eller som en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier. Departementet la til grunn at dersom partiet eller partileddet er i tvil, må det foreta undersøkelser for å kunne bringe på det rene om bidragsyteren er omfattet av den foreslåtte lovendringen. Dette kan for eksempel være å sjekke medieomtale, bidragsyterens profilering på sosiale medier eller å ta direkte kontakt med bidragsyteren. Dersom partiet eller partileddet etter å ha

foretatt nærmere undersøkelser fortsatt er i tvil om det er lov å ta imot bidraget, bør partiet eller partiledet avstå fra å ta imot bidraget. Departementet antok likevel at en slik situasjon sjelden vil oppstå, da det vil være både i bidragsyterens og partiets eller partiledets interesse å bringe klarhet i dette forholdet, slik at partiet eller partiledet kan ta imot bidraget. Svært få av bidragene partiene mottar ble antatt å omfattes av forslaget.

Departementet understreket i høringsnotatet at den foreslåtte lovendringen kan innebære at partiene og partiledene må gjøre flere undersøkelser i forbindelse med mottak av bidrag. Dersom det ikke er kjent for partiet eller partiledet hvem bidragsyteren har mottatt bidrag fra, eller det ikke har mottatt dokumentasjon på dette, vil det ikke være lov å motta bidraget. Er bidraget likevel mottatt, skal det tilbakebetales til giver innen fire uker, jf. partiloven § 17 a fjerde ledd første punktum. Dersom bidraget ikke tilbakebetales, skal det inndras etter partiloven § 29 første ledd.

Forslaget innebærer at arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og bruker- og interesseorganisasjoner som hovedregel vil falle utenfor virkeområdet til bestemmelsen, ettersom de hovedsakelig ivaretar andre formål enn å gi økonomisk støtte til de politiske partiene. Arbeidstakertaker- og arbeidsgiverforeningenes formål er hovedsakelig å fremme arbeidstakernes og arbeidsgivernes interesser. Det er heller ikke en vesentlig del av deres virksomhet å gi økonomisk støtte til politiske partier.

Departementet ga i høringsnotatet uttrykk for at det ikke er ønskelig eller hensiktsmessig at arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner som gir bidrag til politiske partier, skal oppgi sine medlemmer som bidragsytere til de politiske partiene. Departementet mente at det heller ikke er ønskelig at bruker- og interesseorganisasjoner som ikke har som formål eller en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk, skal oppgi medlemmer dersom de gir bidrag til politiske partier. Medlemskap i de ulike organisasjonene kan gi tilgang på ulike tjenester og medlemsfordeler, og medlemsavgift kan normalt ikke betraktes som et bakenforliggende bidrag. Medlemmene har normalt heller ikke forutsetninger for å vite hvorvidt organisasjonen vil støtte et politisk parti økonomisk. Departementet la dessuten til grunn at medlemskontingenter i de fleste tilfeller også vil ligge under de beløpsgrensene som gjelder etter partiloven for å identifisere bidragsytere.

Departementet pekte i høringsnotatet på at dersom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner eller bruker- og interesseorganisasjoner som ikke har som formål eller en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk, mottar gaver og donasjoner, kan disse pengene bli brukt til å støtte et politisk parti. Departementet kan ikke se at det er ønskelig at bidragsyterne skal oppgi hvem de har fått slike gaver fra. Formålet med slike gaver er normalt ikke å støtte politiske partier, men å støtte en forenings arbeid. Personer som yter støtte til ulike organisasjoners arbeid, gir normalt sin støtte uten noen føringer for hva støtten skal brukes til. Det er opp til organisasjonen hvordan slike pengegaver skal forvaltes, og det er ikke mulig for personene som gir støtte til slike organisasjoner på forhånd å vite om organisasjonen vil gi støtte til et politisk parti. Hvis en regel skulle omfatte også disse personene, vil de kunne fremstå som støttespillere for et parti når det ikke har vært hensikten. De vil normalt heller ikke vite om slik støtte skal gis på tidspunktet de gir bidraget. Formålet med den foreslåtte lovendringen er kun å skape økt åpenhet om finansieringen av politiske partier der bidrag gis gjennom andre, og ikke økt åpenhet om hvem bidragsytere generelt sett har mottatt sine midler fra.

Departementet foreslo en tilsvarende regel når det gjelder bidrag fra fysiske personer (privatpersoner) som har samlet inn penger fra andre personer for å gi som bidrag til politiske partier. Formålet med innsamlingen eller bidraget må være at det helt eller delvis skal gis videre til et politisk parti. Regelen bør både omfatte bidrag som gis digitalt gjennom bankoverføringer og gjennom ulike elektroniske virkemidler og bidrag som gis fysisk, selv om det sistnevnte antagelig er lite utbredt. Departementet foreslo derfor å ta inn en bestemmelse som slår fast at politiske partier ikke kan motta bidrag fra fysiske personer som har mottatt bidrag fra andre for å gi bidrag til politiske partier, med mindre partiet er kjent med og har mottatt dokumentasjon på hvem den fysiske personen har mottatt bidrag fra.

Bidrag som vil være ulovlige for partiene å motta fordi de for eksempel er fra en utenlandsk organisasjon eller fra personer som ønsker å være anonyme, bør ikke kunne kanaliseres gjennom juridiske eller fysiske personer som samler inn penger for å støtte de politiske partiene økonomisk. For å unngå at det kan gjøres foreslo departementet at partier ikke har lov til å motta bidraget hvis en eller flere av de som har gitt bidrag til

bidragsyteren, er rettssubjekter nevnt i § 17 a første og andre ledd.

I høringsnotatet pekte departementet på at juridiske personer som er opprettet med formål om å gi økonomisk støtte til de politiske partiene eller har dette som en vesentlig del av sin virksomhet, også kan støtte partier gjennom andre former for politisk arbeid, for eksempel ved avisannonser eller annet påvirkningsarbeid. Det vil dermed ikke nødvendigvis være mulig å identifisere hvilke midler som er benyttet som økonomiske bidrag til de politiske partiene etter partiloven og hvilke midler som er benyttet på annet politisk arbeid. Bidragsyteren vil heller ikke nødvendigvis gi bidraget til partiet det samme året som vedkommende mottok bidraget. Departementet foreslo med dette som bakgrunn at det er bidrag den juridiske personen har mottatt det kalenderåret pengene gis og det kalenderåret før pengene gis, partiene skal innberette opplysninger om. Av hensyn til at regelverket bør være så likt som mulig for juridiske personer og fysiske personer foreslo departementet en tilsvarende tidsramme for bidrag fra fysiske personer som har samlet inn bidrag fra andre.

Lovforslaget innebærer at det politiske partiet eller partiledet må motta informasjon om og dokumentasjon på hvem bidragsyter har mottatt støtte fra, jf. forslag til nytt femte ledd i § 20. Hvis partiet eller partiledet ikke mottar denne informasjonen fra bidragsyteren, vil ikke partiet være kjent med de bakenforliggende givene og bidraget vil ikke være lov å motta.

Partier som mottar slike ulovlige bidrag, må tilbakebetale bidraget innen fire uker, jf. partiloven § 17 a fjerde ledd. Hvis bidraget ikke kan tilbakebetales til giver, skal det overføres til statskassen innen den samme fristen.

3.4.3 Innberetning av bidragene

For å ivareta målet om økt åpenhet, må bidragene identifiseres. I høringsnotatet foreslo derfor departementet å ta inn en bestemmelse i partiloven § 20 om at de som har gitt bidrag til juridiske personer eller privatpersoner nevnt i § 17 a første ledd andre punktum, skal identifiseres etter regelen i § 20 gjeldende femte ledd (nytt sjette ledd). Formålet er at de bakenforliggende givene blir identifisert etter gjeldende regler og er tilgjengelig for befolkningen på nettsiden www.partifinansiering.no. For at partiene skal kunne innberette bidrag i tråd med reglene, er det nødvendig at dokumentasjonen de mottar også viser

hvilke beløp som er overført fra de bakenforliggende bidragsyterne.

Departementet vurderte i høringsnotatet om det også bør innberettes og offentliggjøres hvor mye hver enkelt bakenforliggende giver har bidratt med. Organisasjoner som samler inn penger for å støtte de politiske partiene, vil også kunne benytte de innsamlede midlene på andre forhold partiene kan nyte godt av enn rene pengebidrag, og det vil ikke nødvendigvis være et en-til-en-forhold mellom beløpene fra organisasjonens bidragsytere og beløpet organisasjonen har gitt som bidrag til det politiske partiet. På den bakgrunn kom departementet til at det vil være tilstrekkelig at navnene på de bakenforliggende givene innberettes og offentliggjøres. Partiet må fortsatt også innberette bidragsyteren som har overført pengene, og bidragets verdi.

Partilovnemnda foreslo i 2023 at både partiet og bidragsyteren får plikt til å rapportere bidrag over beløpsgrensene. En slik plikt for bidragsyteren til å rapportere bidragene bør etter nemndas syn gjelde både når bidragene går direkte til partiene og når det går veien om organisasjoner, aksjonsgrupper mv. Departementet viste i høringsnotatet til at partiloven gjelder for de politiske partiene, og at partienes innberetning vil sikre den ønskede åpenheten om finansieringen, slik at det ikke er nødvendig å pålegge en innberetning fra begge parter. Det er en forutsetning at partiene får opplysninger og dokumentasjon om de bakenforliggende givene for at partiene lovlig skal kunne motta bidraget og innberette opplysningene. Med dette som bakgrunn, foreslo ikke departementet en selvstendig innberetningsplikt for bidragsyterne etter loven.

3.4.4 Håndheving av reglene om bidrag

I høringsnotatet redegjorde departementet for at Partilovnemnda etter gjeldende regelverk har myndighet til å kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven er overholdt, jf. partiloven § 24 andre ledd bokstav b. Nemnda har også anledning til å be Partirevisjonsutvalget om å utføre en kontroll av om partiet eller partiledet har oppfylt reglene i partiloven kapittel 4. Både nemnda og utvalget kan kreve at partiet legger frem all dokumentasjon av betydning, jf. tredje og fjerde ledd.

Departementet pekte i høringsnotatet også på at Partilovnemnda har foreslått at departementet bør vurdere å foreslå en lovendring for å gi Partilovnemnda eller Partirevisjonsutvalget myndighet til å kreve dokumentasjon fra både foreninger,

aksjonsgrupper mv. som i det vesentlige har parti-støtte som formål, og fra underliggende givere. Departementet viste til at hverken nemnda eller utvalget etter gjeldende regler kan kreve dokumentasjon fra partienes bidragsytere. Partiloven gjelder for de politiske partiene og legger ingen plikter på deres bidragsytere. Departementet mente derfor i høringsnotatet at det bør gjøres en grundigere utredning av behovet for å pålegge dokumentasjonsplikt fra bidragsytere og hvordan en slik reguleringen bør gjøres, før dette eventuelt foreslås. Selv om det totalt sett er mange partier og partiledd som er omfattet av partilovens regler om innberetning av bidrag, antok departementet at få av disse i praksis vil omfattes av forslaget. Departementet foreslo derfor ingen endringer i nemndas myndighet for kontroll med partifinansieringen, administrative sanksjoner eller inndragning. Nemnda vil kunne treffe vedtak etter partiloven §§ 28 og 29 om administrative sanksjoner og inndragning ved partienes brudd på bestemmelsene departementet foreslo i høringsnotatet. Nemnda vil imidlertid ikke kunne kreve dokumentasjon fra eller føre noen kontroll med juridiske eller fysiske personer som yter bidrag som er samlet inn fra andre.

Domstolene vil på tilsvarende måte som i andre tilfeller kunne prøve alle sider av Partilovenemndas vedtak knyttet til de foreslåtte bestemmelsene, jf. partiloven § 28 andre ledd og § 29 andre ledd.

3.4.5 Forholdet til personvernregelverket

I høringsnotatet beskrev departementet forholdet til lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Reglene i personopplysningsloven gjelder ved «helt eller delvis automatisert behandling av personopplysninger og ved ikke-automatisert behandling av personopplysninger som inngår i eller skal inngå i et register», jf. § 2 første ledd. Det følger av loven § 1 at EUs personvernforordning 2016/679 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger skal gjelde som norsk lov.

Departementet viste i høringsnotatet til at både den som samler inn og gir fra seg opplysningene, dvs. organisasjonen eller privatpersonen, og den som mottar opplysningene, dvs. partiene, må oppfylle personvernforordningens krav til behandlingsgrunnlag. Behandlingsgrunnlaget for partienes behandling av opplysningene, dvs. innberetningen av hvem som er de bakenforliggende

giverne slik at det kan offentliggjøres på www.partifinansiering.no, vil være personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c (behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige). Grunnlaget for behandlingen må i dette tilfellet fastsettes i nasjonal rett, jf. artikkel 6 nr. 3. Departementet viste i høringsnotatet til at forslaget til § 17 a første ledd og § 20 femte ledd vil utgjøre behandlingsgrunnlaget.

Videre viste departementet til at artikkel 9 nr. 1 som hovedregel setter et forbud mot behandling av «særlige kategorier av personopplysninger» som blant annet «politisk oppfatning». Slike opplysninger kan likevel behandles hvis vilkårene i artikkel 9 nr. 2 er oppfylt. Departementet la til grunn at vilkåret i artikkel 9 nr. 2 bokstav g vil være oppfylt i dette tilfellet (behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser).

Den enkelte organisasjon må sørge for behandlingsgrunnlag for behandlingen av personopplysningene til de bakenforliggende givere. Departementet la til grunn at det innebærer at organisasjonene må innhente samtykke fra sine givere, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a.

3.5 Høringsinstansenes syn

3.5.1 Behovet for lovendringer

Fellesaksjonen for verdiskaping og norsk privat eierskap, Høyre, Landsorganisasjonen i Norge (LO), Miljøpartiet De Grønne (MDG), Norsk Journalistlag, Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening, Partilovenemnda, Rødt, SV – Sosialistisk Venstreparti (SV), Tax Justice Norge, Transparency International Norge, Venstre og Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS) gir uttrykk for at de i hovedsak er positive til lovforslaget.

LO påpeker viktigheten av at endringene i partiloven blir vedtatt i inneværende stortingsperiode på bakgrunn av det internasjonale politiske landskapet.

Partilovenemnda viser til at det er positivt at Stortingets anmodningsvedtak og nemndas innspill på dette området følges opp da det kan gi større åpenhet om bakenforliggende givere. Nem-

nda viser også til at lovforslaget «kan bidra til å forebygge at skjulte bidrag fra internasjonale aktører, deriblant fremveksten av påvirkningsoperasjoner som kan arbeide for å skape politisk splittelse i flere land, kan få innflytelse ved norske stortingsvalg».

Fellesaksjonen for verdiskaping og norsk eierskap viser i sitt hørings svar til at foreningen på nettsidene sine publiserer giverlister over mottatte bidrag som gis til de politiske partiene på Stortinget, og foreningen støtter derfor det viktigste forslaget til endring i høringsnotatet om forbud mot pengegaver fra innsamlingsaksjoner hvor givne bak er anonyme.

Transparency International Norge støtter de foreslåtte lovendringene, men savner en nærmere vurdering av om det bør innføres et beløpsmessig tak for bidrag til partier og valgkampanjer. MDG mener det bør settes en maksimal beløpsgrense på donasjoner for å begrense den politiske påvirkningen og bidra til at partiene søker et bredere donasjonsgrunnlag.

Selv om *Høyre* støtter forslaget, har partiet sett behov for å fremme forslag i Stortinget som omhandler problemstillinger knyttet til indirekte bidrag og støtte til kandidater, da departementet kun omtaler én av problemstillingene. Partilovnemnda har tatt opp i sitt brev til departementet. *Venstre* stiller seg bak Høyres vurderinger når det gjelder behovet for klargjøring av reglene vedrørende indirekte støtte og kandidatstøtte.

Fremskrittspartiet (FrP) støtter regjeringens intensjon om å bidra til økt åpenhet om finansieringen av de politiske partiene, men mener forslaget er for snevert og selektivt innrettet.

Alliansen – Alternativ for Norge støtter ikke forslaget. Partiet viser blant annet til at forslaget ikke er en teknisk justering av partiloven, men et brudd på fundamentale demokratiske prinsipper uten en åpen og grundig prosess. Partiet viser til flere pågående rettssaker med spørsmål om grunnlovsværn av politisk deltakelse. Videre viser partiet til at Partilovnemnda er uten tilstrekkelige rettssikkerhetsmekanismer og politisk og ideologisk styrt. Partiet er derfor kritisk til at nemnda gjennom lovforslaget gis økt myndighet.

Flere politiske partier viser til at det er et behov for en mer helhetlig gjennomgang av regelverket. Både *FrP*, *Høyre* og *Venstre* tar til orde for en gjennomgang av partiloven. Også *SV* mener tiden er moden for å vurdere om partiloven er et effektivt verktøy for åpenhet. *Alliansen – Alternativ for Norge* gir uttrykk for at det bør gjennomføres en bred utredning av hele det demokratiske

systemet, hvor valgloven og partiloven må ses i sammenheng.

3.5.2 Åpenhet om bidrag som gis via andre

Partilovnemnda viser til at lovforslaget vil kunne sikre noe større åpenhet om bakenforliggende givere ved å knytte undersøkelsesplikt til første bakenforliggende ledd, men at lovforslaget ikke forhindrer bruk av mellomledd for å omgå regelverket. Givere som ønsker å være anonyme, vil ha full mulighet til å benytte en mellomliggende giver som bidragsyter til en innsamlingsorganisasjon for selv å unngå identifikasjonskravet. Nemnda antar imidlertid at krav om kunnskap om første ledd av bakenforliggende givere er det beste man kan få til innenfor partilovens rammer. På bakgrunn av at bidragsytere vil kunne finne muligheter til å støtte partiene anonymt og at Norge til forskjell fra mange andre land ikke har en beløpsgrense på bidrag fra enkeltaktører, anbefaler nemnda imidlertid departementet å se nærmere på behov og muligheter for endringer i annet regelverk enn partiloven. Nemnda peker for eksempel på å pålegge meldeplikt for gaver til politiske partier og la gaver som overstiger beløpstak tilsvarende det andre land benytter, være avgiftspliktige gjennom endringer i skattelovgivningen.

Flere høringsinstanser har merknader til hvem som bør omfattes av lovendringen. *Partilovnemnda* stiller spørsmål ved om vilkårene som er oppstilt for å avgrense kretsen av juridiske personer som omfattes, bidrar til unødig komplisering av regelendringen. Nemnda viser til at hvem som skal omfattes av bestemmelsen er avgrenset av svært skjønnsmessige kriterier, noe som kan føre til organisasjonsmessige tilpasninger for å omgå regelverket av en type vi ikke har sett tidligere. Nemnda mener på den bakgrunn at endringen i partiloven bør begrenses til å omfatte juridiske personer som har som formål å støtte politiske partier ved å opptre som mellomledd for bidrag, og ta ut tillegget «eller vesentlig del av sin virksomhet». Nemnda viser også vist til at regelen om hvordan partiene skal forholde seg i tilfeller hvor det er tvil om et bidrag kan mottas, bør være at bidrag ikke skal mottas, og at dette bør presiseres i merknaden til bestemmelsen.

Når det gjelder bidrag gitt fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, mener nemnda at medlemsavgifter og kontingenter ikke kan oppfattes som bidrag til politiske partier gitt via andre forutsatt at beløpene er innenfor en grense som kan anses som en rimelig ytelse for de medlems-

tjenester organisasjonene gir. For pengebidrag gitt til arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner bør det etter nemndas syn avklares hvilken råderett giver har gitt organisasjonen over bidraget. Hvis organisasjonen står fritt til å anvende bidraget, mener nemnda at organisasjonen har blitt eier av midlene og må anses som giver av støtten. Identiteten til den bakenforliggende givere blir da uten betydning. Hvis organisasjonen har blitt betrodd en gave for å overføre den til et parti, mener nemnda at saken stiller seg annerledes. Nemnda mener imidlertid som nevnt at lovendringen bør begrenses til å gjelde rene aksjonsgrupper som opptre som mellommenn for privat finansiering av partiene, og at tillegget om «eller vesentlig del av sin virksomhet» tas ut.

FrP påpeker at de økonomiske båndene mellom LO og Arbeiderpartiet ikke blir omfattet av lovforslaget. Heller ikke de indirekte bidragene de politiske partiene på venstresiden mottar fra fagbevegelsen gjennom for eksempel transport i valgkampbusser, fristilling av ansatte, kontorlokaler og verdien av annonsering, er tatt opp.

Arne Husveg mener forslaget er inngripende og kan ha negative konsekvenser for personvernet og den politiske deltakelsen. Det kan legge en urimelig byrde på partiene og redusere finansieringsmulighetene, spesielt for små partier. Han viser til at et alternativ kan være å begrense reguleringen til tilfeller hvor det er rimelig mistanke om forsøk på å omgå gjeldende regler. Husveg viser videre til at arbeidstakerorganisasjoner kan gi store økonomiske bidrag til politiske partier selv om mange av medlemmene ikke ønsker å støtte disse partiene. Det reiser ifølge Husveg spørsmål om det er tilstrekkelig åpenhet og frivillighet knyttet til slik finansiering, og han viser til at en mulig løsning kan være å kreve eksplisitt samtykke fra medlemmene før kontingentmidlene deres benyttes til politiske bidrag.

Aksjon for borgerlig valgseier viser til at forslaget er ubalansert og skjærer forholdet mellom Arbeiderpartiet og LO. Foreningen viser til at LO kjøper seg politisk makt ved å stille krav til motsettelser, og at slik aktivitet kan omtales som korrupsjon. Det er først mulig å få en demokratisk beslutning i LO om å gi bidrag til politiske partier hvis man innhenter samtykke fra medlemmene. LO har også utenlandske medlemmer som i teorien kan ha innflytelse på valget i Norge. Foreningen viser videre til at ved at de bakenforliggende givere ikke blir offentliggjort, unngår man politiske bindinger mellom de bakenforliggende givere og mottaker.

Flere som har avgitt høringssvar, er også kritiske til at lovforslaget ikke tar opp bindingen mellom LO og fagbevegelsen ellers og Arbeiderpartiet. En person som ikke har oppgitt navn, viser til at kravet om å identifisere bakenforliggende givere ved innsamlinger som «spleis» rammer små aktører hardest, samtidig som LO unntas til tross for deres omfattende støtte til Arbeiderpartiet, noe som utgjør urettferdig forskjellsbehandling. Forslaget begrenser ifølge personen støtte til nye ideer og svekker ytringsfriheten, og bør i stedet gjelde likt for alle, inkludert LO. En annen person som ikke har oppgitt navn, viser til at forslaget fremstår som korrupsjon da det legges frem av Arbeiderpartiet som mottar bidrag fra givere som ikke oppgir navn på reelle givere og i tillegg avgir maktposisjoner i bytte. *Rune Andersen* viser til at forslaget innebærer en forskjellsbehandling mellom mektige aktører og grasrotinitiativer, og at det vil kunne virke ekskluderende overfor mindre partier og ideelle kampanjer. At forslaget skjærer store aktører som arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner mens en privatperson som ønsker å samle inn penger, må dokumentere samtlige bidragsytere, skaper en rettslig og demokratisk ubalanse. *Dag Kittel Aasen* viser i sin høringsuttalelse til at forslaget forsterker et inntrykk av at politisk påvirkning gjennom pengegaver er akseptert så lenge det gjelder relasjonen Arbeiderpartiet og LO, men at for øvrige partier er det viktig med transparens. *Mads Nilsen* viser til at forslaget blant annet har som formål å motvirke korrupsjon, og at foreningene som blir rammet av forslaget, i motsetning til andre givere, ikke har påvirket de politiske partiene eller bedt om verv i styrever eller valgkomiteer. Endringen i partiloven burde omfatte klare grenser for hvilke bindinger det kan være mellom en giver og en mottaker. Forslaget rammer ikke LO, selv om de er en forening med «spleis» fra medlemmene, inkludert utenlandske arbeidere. Nilsen viser også til at det finnes gode grunner for å være anonym giver, for eksempel fordi man tilbyr tjenester til forbrukere og ikke ønsker å assosieres med politikk. Lovendringen bidrar til å begrense deres ytringsfrihet. Det bør sørges for mekanismer for å sikre at bidragene kommer fra lovlige givere, men ikke at de skal være offentlige.

Datatilsynet mener det ikke er ønskelig eller hensiktsmessig at arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner skal oppgi medlemmene sine som bidragsytere til de politiske partiene av hensyn til medlemmenes personvern. Tilsvarende mener tilsynet at heller ikke bruker- og interesseorganisasjoner som ikke har som formål eller en vesentlig

del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk, skal oppgi sine medlemmer som bidragsytere.

KS er enig i departementets syn om at medlemmer i arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner normalt ikke skal betraktes som bakenforliggende givere.

Konservativt i Hå kommune peker på at de foreslåtte endringene vil kreve mer omfattende rapportering og innsamling av informasjon om bakenforliggende givere, og at for små partier kan dette bli en betydelig byrde som tar tid og ressurser fra kjerneoppgavene med å drive politisk arbeid og skape engasjement i befolkningen.

Partilovnemnda har også et innspill til den lovtekniske utformingen av forslaget. Nemnda mener forslaget ikke bør utformes som en tillatelse slik departementet har foreslått, ettersom poenget ikke er å oppstille et unntak fra forbudet mot anonyme bidrag, men å sikre at bakenforliggende givere ikke er anonyme. Det taler etter nemndas syn for at regelen i stedet burde formuleres som en presisering av hva som faller utenfor forbudet. For å sikre frivillig etterlevelse av loven mener nemnda det er viktig at kravene i loven ikke fremstår som for byrdefulle, og at de har et så klart og forståelig innhold som mulig.

3.5.3 Innberetning av bidragene

Flere høringsinstanser har merknader til forslaget om at de bakenforliggende givene skal identifiseres med navn, men at størrelsen på det enkelte bidraget ikke skal offentliggjøres.

Partilovnemnda peker på at etter forslaget i høringsnotatet skal bakenforliggende givere som har gitt beløp over beløpsgrensene i § 18 fjerde ledd eller § 20 første ledd, identifiseres, men at det ikke skal innberettes hvor mye den enkelte bakenforliggende giver har gitt i bidrag. Partilovnemnda stiller seg skeptisk til løsningen departementet har valgt og begrunnelsen som er gitt på dette punktet. Det er etter nemndas mening ikke likegyldig om et bidrag er på 1 krone eller flere millioner kroner. Partilovens prinsipp om beløpsgrenser for å kreve åpenhet viser at beløpenes størrelse generelt er ansett for å ha betydning når partistøtten skal gjøres transparent. Dette handler om å synliggjøre maktforhold og maktkonsentrasjon i privat finansiering av politiske partier. Deresom det står mange givere bak et bidrag, vil en lang navneliste med givere kunne tilsløre om enkelte aktører har større økonomisk påvirkningskraft enn andre. Givere kan ha bidratt med svært forskjellige beløp, og allmennheten bør

etter nemndas vurdering ikke bare kunne gjøre seg kjent med hvilke bakenforliggende givere som har bidratt med beløp over lovens terskel for identifisering, men også med hvilke beløp givere av bidrag over terskelverdiene for identifikasjon i loven står bak.

Norsk Journalistlag (NJ) støtter at bakenforliggende givere skal identifiseres og offentliggjøres med navn, men mener at også størrelsen på bidraget bør identifiseres. Dette er etter NJs vurdering avgjørende av hensyn til åpenheten og for tilliten til norske partier. Det kan ikke se at det er tungtveiende grunner for at bakenforliggende givere ikke skal identifiseres med beløp, eller at reglene om terskelverdier for identifikasjon ikke skal gjelde for dem. Kunnskap om beløp gir etter deres vurdering nødvendig innsikt i hvor stor økonomisk påvirkningskraft en giver faktisk har hatt. NJ mener videre at hensynet til åpenhet må veie tyngre enn hensynet til at privatpersoner skal kunne støtte politiske partier uten å komme i offentlighetens søkelys. Dette hensynet er etter deres vurdering allerede ivaretatt gjennom beløpsgrensene i loven.

Norsk Presseforbund støtter Norsk Journalistlags innspill.

Tax Justice Norge støtter regjeringens vurdering av behovet for å innberette og offentliggjøre bakenforliggende givere ved navn, men er skeptiske til utelatelse av beløp. Organisasjonen forstår utfordringen med å etablere et en-til-en-forhold mellom beløpet som gis til en organisasjon og beløpet organisasjonen gir til et politisk parti. Den mener likevel at hensynet til åpenhet bør veie tyngre enn hensynet til at privatpersoner skal kunne støtte politiske partier uten å komme i offentlighetens søkelys. Tax Justice Norge støtter derfor Norsk Journalistlags bemerkning om at dette hensynet allerede er ivaretatt gjennom beløpsgrensene i loven. Bakenforliggende givere bør etter deres vurdering identifiseres med beløp dersom bidrag overskrider terskelverdiene.

Rødt uttaler at det etter deres oppfatning er vanskelig å foreta en vurdering av hvorvidt det er sannsynlig at et gitt bidrag utgjør noen binding av betydning med mindre størrelsen på bidraget er kjent. Departementets foreslåtte innretning av offentliggjøringsplikten er etter Rødts mening betydelig mindre egnet til å oppfylle partilovens formål om «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet» enn en lov som pålegger offentliggjøring også av beløpenes størrelse. Etter Rødts syn bør derfor både bidragsyters navn

og bidragets størrelse offentliggjøres på partifinansiering.no.

Norsk Journalistlag, Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening, Rune Andersen og Rødt har merknader til forslaget om at det er partiene og partiledene som skal innberette de bakenforliggende givene.

Norsk Journalistlag mener at både partiet og bidragsyteren skal ha plikt til å rapportere bidrag over beløpsgrensene, og kan ikke se at departementets vurdering, herunder at partiloven gjelder for de politiske partiene, er til hinder for dette. Lovens formål er nettopp «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet». Det kan være i både allmenhetens og pressens interesse å kunne søke på bidragsytere på www.partifinansiering.no, og ikke bare parti og partiled.

Norsk Presseforbund deler Norsk Journalistlags syn om at det ville være hensiktsmessig om både partiet og bidragsyteren fikk plikt til å rapportere bidrag over beløpsgrensene. En slik ordning vil etter deres vurdering kunne styrke åpenheten ytterligere og forenkle tilgangen til informasjon om partifinansiering for pressen og allmenheten, for eksempel ved at informasjon om bidragsytere blir tilgjengelig på ovennevnte partifinansiering.no. Muligheten til å søke på bidragsytere i tillegg til parti og partiled vil kunne bedre allmenhetens og pressens innsyn i finansieringskildene.

Norsk Redaktørforening mener at også økonomiske bidragsytere bør ha innberetningsplikt. De kan ikke se at partilovens virkeområde er til hinder for det.

Foreningen peker på at lovens formål er å «sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet». Dette innebærer også at informasjonen bør være enkelt tilgjengelig. Foreningen viser til at dagens ordning gir god oversikt over gaver per parti og partiled, men informasjon om givene er også en viktig del av dette. Foreningen mener både medier og folk flest bør kunne søke på og få oversikt over givers samlede aktivitet på partifinansiering.no.

Rune Andersen viser til at forslaget legger ansvaret for innsyn og dokumentasjon på partiene selv, uten at mellomleddene pålegges noen juridisk plikt til å rapportere. Dette skaper stor usikkerhet og administrativ byrde for partier som ikke har ressurser til omfattende kontroll eller innhenting av bankutskifter fra uformelle støttegrupper.

Andersen fremhever at konsekvensen kan bli at partier avviser støtte, eller at givere lar være å bidra, av frykt for å gjøre noe feil. Han anbefaler derfor blant annet å flytte rapporteringsplikten til mellomleddene, slik at det ikke er partiene som skal hente ut og vurdere personopplysninger fra tredjepart.

Rødt uttaler at partiet merker seg at departementet i lovforslaget ikke går inn for å pålegge bidragsytere rapporteringsplikt, under henvisning til at partilovens domene er regulering av de politiske partiene. Rødt merker seg også at departementet «mener det bør gjøres en grundigere utredning av behovet for å pålegge dokumentasjonsplikt fra bidragsytere og hvordan en slik regulering bør gjøres, før dette eventuelt foreslås».

Rødt mener at departementet på sikt bør gjøre de nødvendige undersøkelser for på et senere tidspunkt å kunne fremsette forslag til lov som pålegger også bidragsytere rapporteringsplikt.

Konservativt i Hå kommune foreslår å innføre en modell der små partier får enklere regler for rapporteringsplikt. De mener også at departementet bør vurdere en ordning der mindre bidrag under en viss grense kan være anonyme.

Statistisk sentralbyrå (SSB) uttaler at SSB etter partilovforskriften § 2-2 tredje ledd skal utarbeide standardiserte skjemaer for innrapportering og gjøre disse elektronisk tilgjengelige for partiene og partiledene. Frem til endringene i rapporteringsløsningene er på plass må SSB etablere manuelle rutiner utenfor eksisterende rapporteringsløsninger der hvor partiledene har behov for å rapportere.

3.5.4 Håndheving av reglene om bidrag

Norsk Journalistlag mener at departementet bør vurdere å gi enten Partilovnemnda eller Partirevisjonsutvalget myndighet til å kreve dokumentasjon fra partienes bidragsytere.

3.5.5 Forholdet til personvernregelverket

Datatilsynet har flere merknader knyttet til de personvernrettslige sidene av forslaget.

Datatilsynet har for det første en merknad til departementets omtale av personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g. Tilsynet er enig med departementet i at slik formålet er beskrevet i høringsnotatet, er behandlingen av personopplysninger nødvendig av hensyn til allmenne interesser. Tilsynet peker imidlertid på at artikkel 9 nr. 2 bokstav g også forutsetter «egne og sær-

lige tiltak for å verne den registrertes rettigheter og interesser». Tilsynet viser til at det ikke fremgår av høringsnotatet hvilke egnede og særlige tiltak som vil være aktuelle og uttaler at de mener dette må klargjøres i det videre lovarbeidet.

Datatsynet bemerker for det andre at etter deres oppfatning fremstår ikke samtykke som et egnet behandlingsgrunnlag for organisasjonenes utlevering av personopplysninger til partiet eller partiledet. Tilsynet ber departementet vurdere om utlevering heller bør skje med grunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e (behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse). Tilsynet viser til at dette grunnlaget kan benyttes av private virksomheter dersom vilkårene er oppfylt og det foreligger et supplerende rettsgrunnlag.

Datatsynet viser også til at de registrertes rettigheter etter personvernlovgivningen ikke er omtalt i høringsnotatet. Tilsynet understreker betydningen av å gi informasjon til de registrerte i samsvar med personvernforordningen artikkel 12 til 14.

3.6 Departementets vurdering

3.6.1 Behovet for lovendringer

Departementet opprettholder forslaget om å endre partiloven, slik at det også blir åpenhet om hvem som har gitt bidrag til foreninger, aksjonsgrupper mv. som gir bidrag til politiske partier og partiledet, og viser til at de fleste som har gitt høringsuttalelse, i utgangspunktet stiller seg positive til forslaget.

Partilovnemnda har i sin høringsuttalelse vist til at krav om kunnskap om første ledd av bakenforliggende givere er det beste man kan få til innenfor partilovens rammer. Nemnda anbefaler at departementet i tillegg ser på behov og muligheter for endringer i annet regelverk på bakgrunn av at bidragsytere vil kunne finne muligheter for å gi støtte anonymt og fordi det ikke er en beløpsgrense på bidrag fra hver enkelt person.

Flere høringsinstanser tar opp at departementet også bør foreslå andre endringer i partiloven. *Transparency International Norge* og *MDG* mener departementet bør vurdere å foreslå en beløpsgrense for hvor stor verdi som kan gis i støtte fra hver enkelt bidragsyter. *Høyre* og *Venstre* viser til at det er behov for å se nærmere på problemstillinger knyttet til indirekte bidrag og støtte til kandidater.

Departementet viser til at disse forslagene går utover forslaget som er sendt på høring, men at

det kan være aktuelt å vurdere dem i forbindelse med en bredere gjennomgang av partiloven på et senere tidspunkt. Av høringsssvarene fremgår det også at flere politiske partier mener tiden er inne for en helhetlig gjennomgang av partiloven.

3.6.2 Åpenhet om bidrag som gis via andre

Partilovnemnda foreslår i sin høringsuttalelse at forslaget begrenses til å omfatte juridiske personer som har som formål å støtte politiske partier ved å opptre som mellomledd for bidrag. Det vil si at tillegget «eller vesentlig del av sin virksomhet» tas ut. Nemnda viser til at det er viktig å holde fast ved formålet bak lovendringen og finne en løsning som ikke er for byrdefull for partiene å etterleve. Personkretsen i forslaget er etter nemndas mening avgrenset av svært skjønnsmessige kriterier, som kan invitere til organisasjonsmessige tilpasninger for å omgå regelverket på en måte vi ikke har sett før. Nemnda viser som et eksempel til at hvis innsamlingsorganisasjoner etableres som en mindre del av en annen virksomhet, vil kravet om å undersøke og dokumentere bakenforliggende givere bortfalle.

Departementet mener i likhet med blant annet *Partilovnemnda* at det er et sentralt hensyn at løsningen som velges ikke skal være for byrdefull for partiene, og at den derfor bør være så enkel som mulig å etterleve. I høringsnotatet viste departementet til at arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner kan motta gaver og donasjoner fra privatpersoner, som senere blir benyttet til å støtte et politisk parti. Departementet viste til at det ikke er ønskelig eller hensiktsmessig at bidragsyterne skal oppgi hvem de har mottatt slike gaver fra. Som begrunnelse viste departementet til at formålet bak slike gaver normalt sett er å gi støtte til en organisasjons arbeid, og at de da vil fremstå som støttespillere til et politisk parti når det ikke har vært hensikten. *Partilovnemnda* viser i sin høringsuttalelse til at dette stiller seg annerledes hvis en organisasjon har blitt betrodd en gave for å overføre den til et politisk parti. Departementet er enig i at det kan tenkes tilfeller hvor man ønsker å bruke en organisasjon som et mellomledd på denne måten, men mener likevel lovendringen bør begrenses til å gjelde virksomheter som har som formål eller vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk av hensyn til at regelen ikke skal være for byrdefull å etterleve for partiene. Departementet viser til at nemnda også mener at lovendringen bør begrenses til å gjelde aksjonsgrupper som opptre som mellommenn for privat finansiering av partiene,

og ikke arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner.

Departementet mener som nemnda at det er uheldig om loven åpner for at det kan gjøres tilpasninger i en organisasjon som gjør at kravene i loven omgås. Det er imidlertid vanskelig å se noen vei utenom at partiene må gjøre konkrete og skjønnsmessige vurderinger i hvert enkelt tilfelle. For å omfatte både organisasjoner som har som formål å samle inn bidrag til politiske partier og de som faktisk sett har som en vesentlig del av sin virksomhet å støtte partiene økonomisk, har departementet valgt å opprettholde ordlyden i forslaget. Dersom ordlyden i loven begrenses til bare å gjelde virksomheter som har som formål å støtte politiske partier økonomisk, antar departementet at det i mange tilfeller likevel vil være nødvendig å vurdere om organisasjonen faktisk sett har dette som en vesentlig del av sin virksomhet, og det dermed må legges til grunn at det faktisk er en del av formålet.

Partilovnemnda har også et lovteknisk innspill til utforming av forslaget. Departementet foreslår på bakgrunn av innspillet å utforme bestemmelsen i loven som et forbud (med unntak) og ikke som en tillatelse.

FrP, Aksjon for borgerlig valgseier og flere privatpersoner har tatt opp at forslaget ikke tar opp de økonomiske båndene mellom fagbevegelsen og Arbeiderpartiet, ei heller indirekte bidrag som gis fra fagforeninger. Formålet med lovendringen er å skape åpenhet om finansieringen av politiske partier der bidrag gis gjennom andre, og ikke økt åpenhet om hvem bidragsytere generelt har mottatt sine midler fra. Departementet opprettholder på denne bakgrunn forslaget om at medlemsavgifter og kontingenter til arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og brukerorganisasjoner ikke skal anses som bakenforliggende bidrag til politiske partier. *Partilovnemnda* slutter seg til denne forståelsen, forutsatt at beløpene som betales som medlemsavgift eller kontingent er innenfor en grense som betraktes som en rimelig ytelse for de medlemstjenester organisasjonen gir. Departementet er enig i at denne forutsetningen må ligge til grunn. Departementet viser til at også *Datatilsynet* mener medlemsavgifter og kontingenter ikke bør omfattes av hensyn til medlemmenes personvern. Når det gjelder bidrag som ikke gis i form av penger, men i form av for eksempel varer og tjenester som er mottatt, viser departementet til at det allerede er omfattet av lovens bidragsbegrep, jf. § 19 tredje ledd.

3.6.3 Innberetning av bidragene

Departementet har merket seg at flere høringsinstanser, blant annet *Partilovnemnda*, flere presseorganisasjoner og *Rødt*, mener at de bakenforliggende givne ikke bare bør identifiseres med navn, men at det også bør innberettes og offentliggjøres hvor mye den enkelte bakenforliggende giver har bidratt med. Høringsinstansene trekker blant annet frem at det ikke er likegyldig hvor store bidragene er. Størrelsen på bidragene kan si noe om hvor stor økonomisk påvirkningskraft den enkelte bidragsyter har. Det fremheves også at det er vanskelig å vurdere om et bidrag utgjør noen binding av betydning hvis størrelsen på bidraget ikke er kjent. Et annet forhold som trekkes frem av høringsinstansene, er at å bare kjenne identiteten til de bakenforliggende givne er mindre egnet til å oppfylle formålet til partiloven enn om også størrelsen på bidragene blir offentliggjort.

I høringsnotatet la departementet vekt på at dersom partiene og partiledde skulle innrapportere hvor mye den enkelte bakenforliggende giver har gitt til partiets eller partiledets bidragsyter, vil det kunne gi et misvisende bilde av hvor mye partiet eller partiledet indirekte har fått fra de bakenforliggende givne. Departementet mener fortsatt at det vil kunne være slik, men har etter en fornyet vurdering kommet til at de innvendigene som har kommet i høringen mot forslaget om at størrelsen på bidragene til de bakenforliggende givne ikke skal offentliggjøres, veier tyngre enn hensynene mot å offentliggjøre størrelsen på bidragene. Departementet legger særlig vekt på at størrelsen på bidraget kan si noe om hvor stor økonomisk påvirkningskraft bidragsyterne kan ha eller hvor sterk bindingen er mellom givne og partiet eller partiledet. Departementet foreslår derfor at partiene og partiledde både skal innberette identiteten til de bakenforliggende givne og størrelsen på bidragene deres.

Norsk Journalistlag, Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening og *Rødt* har merknader til at departementet i høringsnotatet foreslo at det er partiene og partiledde som skal innberette identiteten til de bakenforliggende givne. Høringsinstansene peker blant annet på at en plikt for både partiene og bidragsyterne til å innberette bidrag over beløpsgrensene, vil kunne bidra til økt åpenhet og tilgang til informasjon om partifinansieringen.

Departementet kan ikke se at det at bidragsyteren innberetter den samme informasjonen som partiet eller partiledet vil bidra til større åpenhet

og tilgang til informasjon om hvordan partiene blir finansiert. Informasjonen skal uansett offentliggjøres på www.partifinansiering.no.

Rune Andersen mener at plikten til å innberette opplysningene bør ligge på bidragsyterne (mellomleddet), og ikke partiene. Dette fordi en slik plikt for partiene vil medføre stor usikkerhet og administrativ byrde for partier som ikke har ressurser til omfattende kontroll eller innhenting av bankutskrifter fra uformelle støttegrupper. Det fremheves at en konsekvens kan være at partiene avviser støtte av frykt for å gjøre feil.

Etter departementets vurdering vil ikke en plikt for bidragsyteren til å innberette opplysninger om de bakenforliggende givene i særlig grad endre hvordan partiene må forholde seg til bidrag de mottar. Partiene vil også da måtte motta informasjon fra givene om de bakenforliggende givene, slik at de kan vurdere om de har lov til å motta bidraget. Denne vurderingen må partiene og partiledene foreta uavhengig av om det er de eller bidragsyterne som skal innberette opplysningene om de bakenforliggende givene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å opprettholde forslaget i høringsnotatet om at det er partiene og partiledene som skal innberette opplysningene om de bakenforliggende givene.

Konservativt i Hå kommune foreslår en modell med enklere regler for rapporteringsplikt for små partier samt en ordning der mindre bidrag kan være anonyme. Departementet mener dette er forslag som går utenfor temaet for denne proposisjonen, men at det kan være aktuelt å se på disse forslagene, sammen med andre forslag om å endre partiloven, i forbindelse med en større gjennomgang av partiloven.

Departementet er enig med SSB i at inntil skjemaer for elektronisk innrapportering er på plass, må det etableres manuelle rapporteringsrutiner for informasjon som skal legges ut på www.partifinansiering.no, jf. partilovforskriften § 2-2 andre ledd.

3.6.4 Håndheving av reglene om bidrag

Bare *Norsk Journalistlag* har kommet med innspill til at departementet i høringsnotatet ikke foreslo noen endringer i Partilovnemndas myndighet vedrørende kontroll med partifinansieringen, administrative sanksjoner eller inndragning. Det oppfordrer departementet til å vurdere å gi enten Partilovnemnda eller Partirevisjonsutvalget myndighet til å kreve dokumentasjon fra partienes bidragsytere.

Departementet ser at en rett for Partilovnemnda eller Partirevisjonsutvalget til å kunne kreve dokumentasjon fra bidragsyterne, vil kunne bidra til bedre kontroll med om reglene om bidrag er fulgt. Å pålegge bidragsytere en plikt til å levere ut dokumentasjon til Partilovnemnda eller Partirevisjonsutvalget vil bryte med at partiloven kun pålegger partiene plikter. Dersom også partienes bidragsytere skal kunne pålegges plikter, bør dette etter departementets syn vurderes nøye, fortrinnsvis i en samlet gjennomgang av partiloven. Spørsmål en utredning bør se på, kan for eksempel være om en slik plikt skal gjelde for alle bidragsytere eller kun bidragsytere som har bakenforliggende givere.

Departementet foreslår på denne bakgrunnen ingen særskilte regler for kontroll med bidrag fra bakenforliggende givere. Dette innebærer at de gjeldende reglene for kontroll, administrative sanksjoner og inndragning i partiloven også vil gjelde for slike bidrag.

3.6.5 Forholdet til personvernregelverket

Datatilsynet har som nevnt over flere innspill til de personvernrettslige sidene av lovforslaget.

Datatilsynet har for det første merknader til omtalen i høringsnotatet av personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g. Datatilsynet peker på at denne hjemmelen forutsetter «egne og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser». Tilsynet mener det bør redegjøres for hvilke egne og særlige tiltak som vil være aktuelle og uttaler at de mener dette må klargjøres i det videre lovarbeidet. Departementet er enig med Datatilsynet i at det i høringsnotatet burde ha vært redegjort for dette.

Departementet viser til at det i partiloven § 20 femte ledd er fastsatt hvilke opplysninger om givene som partiene skal innberette til SSB. Det er etter denne bestemmelsen kun helt nødvendige opplysninger for å kunne identifisere givene, som skal innberettes. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere skal identifiseres med navn og postadresse. Denne informasjonen skal sendes til det sentrale registeret for ordningen, jf. partiloven § 18 femte ledd. Det følger videre av partiloven § 22 andre ledd at det sentrale registeret skal gjøre disse opplysningene tilgjengelig på hensiktsmessig måte. Etter partilovforskriften § 2-1 er det Statistisk sentralbyrå som er det sentrale registeret for innberetning av opplysninger om partifinansieringen. I Ot.prp. nr. 84 (2004–2005) s. 58 uttalte departe-

mentet at det så behov for å vurdere nærmere hvorvidt det bør være en tidsbegrensning på hvor lenge opplysninger om den enkelte giver skal ligge åpent ute på nettet. Departementet foreslo at en nærmere avgrensning av tidsperioden foretas i forskrift. Opplysningene skal etter partilovforskriften § 2-3 andre ledd være elektronisk tilgjengelig i fem år fra innrapporteringsdato. Dette innebærer at navn på givere skal slettes fra registeret ved utløpet av femårsperioden. Departementet legger til grunn at disse behandlingsreglene samt informasjon i henhold til personvernforordningen ivaretar de registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.

Datatilsynet har for det andre merknader til departementets fremstilling av behandlingsgrunnlag for bidragsyters (mellomleddets) utlevering av personopplysninger til partiet eller partiledet. Departementet er enig med tilsynet i at personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e (behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse) er et mer egnet behandlingsgrunnlag enn samtykke. Det må i tillegg foreligge et supplerende rettsgrunnlag som åpner for å levere ut opplysningene til partiet eller partiledet. Departementet peker likevel på at det ikke er sikkert at det i alle tilfeller er behov for et slikt behandlingsgrunnlag for fysiske personer, fordi personvernforordningen ikke gjelder for

behandling av personopplysninger som blir gjort av fysiske personer til personlige aktiviteter. Departementet foreslår å ta inn i partiloven § 17 a nytt sjette ledd en bestemmelse om at bidragsyter kan lagre og gi partiet eller partiledet opplysninger som identifiserer den bakenforliggende giveren i tråd med § 20 nytt femte ledd, og om størrelsen på bidraget. Det vil sikre at det foreligger et supplerende behandlingsgrunnlag der det er behov for det.

For det tredje peker Datatilsynet på at de registrertes rettigheter etter personvernlovgivningen også burde ha vært omtalt i høringsnotatet. Det følger av personvernforordningen artikkel 12 at den behandlingsansvarlige skal treffe egnede tiltak for å fremlegge informasjon og kommunikasjon om behandlingen på en kortfattet, åpen, forståelig og lett tilgjengelig måte og på et klart og enkelt språk. Artikkel 13 og 14 inneholder bestemmelser om hvilken informasjon som skal gis ved henholdsvis innsamling av personopplysninger fra den registrerte og dersom personopplysningene ikke er samlet inn fra den registrerte. Etter disse bestemmelsene skal det blant annet informeres om identiteten og kontaktopplysninger til den behandlingsansvarlige, formålene med den tiltenkte behandlingen av personopplysningene samt det rettslige grunnlaget for behandlingen.

4 Endring av beløpsgrensene i partiloven § 18 og § 20

4.1 Gjeldende rett

Partiloven har beløpsgrenser knyttet til regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt. Loven har i § 18 tredje ledd en regel som slår fast at partiledde som i løpet av året har hatt samlede inntekter på under 12 000 kroner, er unntatt regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt. I stedet skal de gi en erklæring (forenklet innberetning) om at inntektene er under denne beløpsgrensen. Denne beløpsgrensen var frem til en lovendring i 2013 på 10 000 kroner. Fjerde ledd fastsetter at partier og partiledde i valgår skal innberette alle bidrag over 10 000 kroner som er motatt i perioden 1. januar til og med fredagen før valgdagen. Denne regelen om innberetning av bidrag i valgår ble innført ved en lovendring i 2013.

Partiloven § 20 fastsetter beløpsgrenser for innberetning av bidragets verdi og identifisering av bidragsytere. For partiets hovedorganisasjon er beløpsgrensen 35 000 kroner. For fylkesorganisasjoner er den 23 000 og for kommunale organisasjoner er den 12 000 kroner. Frem til 2013 var disse beløpsgrensene henholdsvis 30 000, 20 000 og 10 000 kroner.

Det er forutsatt i lovens forarbeider at beløpsgrensene må justeres over tid i tråd med lønns- og prisvekst, jf. NOU 2004: 25 s. 97 og Prop. 140 L (2011–2012) s. 47–48.

4.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet la i høringsnotatet til grunn at terskelverdiene i loven skal oppjusteres over tid som følge av generell prisvekst. Departementet foreslo derfor en justering av alle grensene (terskelverdiene) i loven som svarer til den gjennomsnittlige utviklingen i konsumprisindeksen (KPI) siden forrige justering som ble vedtatt i februar 2013 og trådte i kraft 1. mars 2013.

Kapittel 4 i partiloven trådte i kraft 1. juli 2005 mens resten av loven trådte i kraft 1. januar 2006. Av Prop. 140 L (2011–2012) s. 48, som ble lagt frem i juni 2012, fremgår det at veksten i KPI var

14,2 prosent siden 1. januar 2005. Det er imidlertid uklart frem til hvilket tidspunkt prisstigningen er regnet. Departementet viste til at prisstigningen fra 1. januar 2005 til desember 2024 ifølge Statistisk sentralbyrå er på 66 prosent og foreslår at beløpsgrensene oppjusteres i tråd med dette, avrundet oppover til nærmeste tusen kroner. Departementet foreslo derfor at beløpsgrensene for når et parti er omfattet av regnskaps-, bokførings- og innberetningsplikten i loven § 18 tredje ledd økes fra 12 000 til 17 000 kroner. Når det gjelder beløpsgrensen for innrapportering av bidrag i valgår, foreslo departementet at den økes fra 10 000 til 15 000 kroner.

Videre foreslo departementet at beløpsgrensene i § 20 om innberetning av et bidrags verdi og identifisering av bidragsytere økes fra 35 000, 23 000 og 12 000 kroner til henholdsvis 50 000 kroner (sentralt nivå), 34 000 kroner (fylkeskommunalt nivå) og 17 000 kroner (kommunalt nivå).

4.3 Høringsinstansenes syn

FrP, Høyre, Norsk Journalistlag, MDG, Norsk Redaktørforening, SSB, Venstre og YS støtter en justering av beløpsgrensene i loven.

SSB antar at en økning av beløpsgrensene ikke får store konsekvenser for statistikkgrunnlaget, men påpeker at det også burde blitt vurdert om det er hensiktsmessig med en standardisering av terskelverdiene samt begrepsbruken rundt dem. En standardisering kan gjøre det mindre forvirrende for partileddene som skal rapportere, og det vil særlig være en fordel for små partiledde i kommunene. De to viktigste terskelverdiene som påvirker alle partiledde, og hvor standardisering kunne vært vurdert, er terskelverdien som avgjør om partiledde skal rapportere fullstendig eller forenklet partiregnskap («samlede inntekter på under 12 000 kr», jf. partiloven § 18 tredje ledd) og terskelverdien for innrapportering av bidrag i valgår («bidrag over 10 000 kroner», jf. partiloven § 18 fjerde ledd).

SV mener at de foreslåtte nivåene i høringsnotatet kan økes ytterligere. Videre viser partiet

til at de nye terskelverdiene bør gjøres gjeldende for rapportering av bidrag før valgday i valgår, slik at det ikke er en separat rapporteringsterskel i valgår som er uavhengig av hvilket partiledd som mottar bidraget.

MDG gir uttrykk for at det ønsker en forenkling når det kreves ny rapportering fra samme giver og viser til at det i dag er slik at hvis en giver har gitt beløp over en av beløpsgrensene i loven og deretter gir 100 kroner til via «spleis», vil det regnes som brudd på partiloven hvis bidraget ikke rapporteres innen fire uker. Partiet viser til at dette gir partiene stor arbeidsbyrde og foreslår at ny og oppdatert rapportering for juridiske personer som har blitt rapportert inn med bidrag fra før, bare skal være nødvendig med totale beløpsendringer på minst 10 000 kroner og ved regnskapsrapportering.

Rune Andersen anbefaler i sin høringsuttalelse å heve tersklene for når bakenforliggende giver må identifiseres til for eksempel 50 000 kroner per enkeltgiver, for å unngå å ramme mindre engasjementer. Arne Husveg viser til at forslaget om å øke beløpsgrensene i loven i tråd med konsumprisindeksen i utgangspunktet er fornuftig, men at det bør vurderes om grensene fortsatt er hensiktsmessige for å balansere åpenhet med smidige rapporteringskrav, og at en betydelig heving av grensene kan være mer hensiktsmessig.

4.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget om å øke beløpsgrensene i loven som følge av generell prisvekst, og viser til at de høringsinstansene som har

uttalt seg om forslaget, i hovedsak er positive. SSB og SV har enkelte merknader knyttet til standardisering av beløpsgrensene. Departementet viser til at det på sikt kan være fornuftig å vurdere innretningen på beløpsgrensene, men at det er et forhold som går utover forslaget som ble sendt på høring, og som kan vurderes i forbindelse med en bredere gjennomgang av partiloven.

I høringsnotatet viste departementet til at kapittel 4 i partiloven trådte i kraft 1. juli 2005, mens resten av loven trådte i kraft 1. januar 2006. Videre viste departementet til at prisstigningen fra 1. januar 2005 til desember 2024 ifølge Statistisk sentralbyrå var på 66 prosent og foreslo at beløpsgrensene ble oppjustert i tråd med dette.

Departementet viser til at prisstigningen fra 1. januar 2005 til februar 2025 ifølge Statistisk sentralbyrå er på 68,7 prosent og foreslår at beløpsgrensene oppjusteres i tråd med dette, avrundet oppover til nærmeste tusen kroner. På denne bakgrunn foreslår departementet at beløpsgrensene for når et parti er omfattet av regnskaps-, bokførings- og innberetningsplikten i loven § 18 tredje ledd, økes fra 12 000 til 17 000 kroner. Når det gjelder beløpsgrensen for innrapportering av bidrag i valgår, foreslår departementet at den økes fra 10 000 til 15 000 kroner.

Videre foreslår departementet at beløpsgrensene i § 20 om innberetning av et bidrags verdi og identifisering av bidragsytere økes fra 35 000, 23 000 og 12 000 kroner til henholdsvis 51 000 kroner (sentralt nivå), 34 000 kroner (fylkeskommunalt nivå) og 17 000 kroner (kommunalt nivå). Departementet legger til grunn at de nye beløpsgrensene bør gjelde fra starten av et regnskapsår.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene vil hovedsakelig knytte seg til partienes og partileddenes innberetning av bidrag og hvordan registerfører organiserer innrapporteringen og offentliggjøringen av opplysningene. Totalt var det i 2023 i underkant av 3200 partiledd med rapporteringsplikt etter partiloven. Departementet antar imidlertid at få av de bidragene som gis til de politiske partiene og partileddene, vil omfat-

tes av forslaget. SSB har utarbeidet standardiserte skjemaer for innrapportering fra partiene og partileddene og sørger for offentliggjøring på nettsiden www.partifinansiering.no. Endringen i partiloven vil føre til behov for justeringer i SSBs løsninger. Samlet er departementets vurdering at forslagene ikke har administrative eller økonomiske konsekvenser av vesentlig betydning.

6 Merknader til lovforslaget

Til § 17 a

Alminnelige motiver: punkt 3.6.

Første ledd første punktum bokstav b og c og andre punktum er nytt og medfører at politiske partier og partiledd ikke kan motta bidrag fra bestemte givere med mindre de har mottatt dokumentasjon på hvem som har gitt bidrag til den giveren som de har mottatt bidrag fra. Det gjelder etter *første punktum bokstav b* når partiet mottar bidrag fra juridiske personer som har som formål eller vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier eller partiledd økonomisk. Bestemmelsen gjelder for juridiske personer uavhengig av organisasjonsform. I tillegg gjelder det etter *første punktum bokstav c* når partiet mottar bidrag fra privatpersoner som har mottatt bidrag fra andre for å gi disse til politiske partier eller partiledd. I disse tilfellene må det være en forutsetning at bakenforliggende givers bidrag helt eller delvis skal gis videre. Bestemmelsen gjelder både bidrag mottatt elektronisk og fysisk. Det vil gjelde blant annet ved ulike former for innsamlingsaksjoner gjennom ulike digitale innsamlingsverktøy som «spleis» og lignende.

Om vilkårene om at den juridiske personen har som *formål eller vesentlig del av sin virksomhet* å støtte politiske partier eller partiledd økonomisk er oppfylt, må avgjøres etter en helhetsvurdering. Det at giveren har som formål å yte støtte til politiske partier eller partiledd, vil kunne følge av vedtektene eller lignende til den juridiske personen. Det kan imidlertid også følge av utsagn den juridiske personen kommer med i forbindelse med innsamlingen av midlene. Når det gjelder vilkåret om at bidragsyteren har som en vesentlig del av sin virksomhet å yte støtte til politiske partier eller partiledd, er det ikke noe krav om at mer enn halvparten av virksomhetens midler må gis i støtte til politiske partier eller partiledd. Det er nok at betydelige deler av virksomhetens midler går til slik støtte. Det skal videre mindre til for å anse «vesentlighetsvilkåret» oppfylt der de øvrige delene av virksomheten i stor grad består av å søke å påvirke hvordan velgerne skal stemme,

enn der den øvrige aktiviteten ikke er av slik karakter.

Plikten politiske partier og partiledd har til å kjenne til de bakenforliggende givene etter denne bestemmelsen gjelder for bidrag giveren har mottatt fra andre både i det kalenderåret bidraget gis, men bare i perioden frem til bidraget blir gitt til partiet eller partileddet, og i det foregående kalenderåret, jf. første ledd *andre punktum*. Hvis en bidragsyter har gitt flere bidrag, gjelder det frem til tidspunktet det siste bidraget ble gitt.

Dokumentasjonen på hvem giveren har mottatt bidrag fra må også inneholde hvilke beløp som er gitt for at partiene skal kunne oppfylle innberetningsplikten etter § 20. Slik dokumentasjon vil typisk være bankutskrifter som viser hvem som har gitt bidrag til bidragsyteren.

Andre ledd bokstav c er nytt og fastsetter at politiske partier og partiledd ikke kan motta bidrag fra juridiske personer som har som *formål eller vesentlig del av sin virksomhet* å støtte politiske partier eller partiledd økonomisk, dersom giveren selv har mottatt bidrag fra givere som er under offentlig myndighets kontroll eller er utenlandske. Tilsvarende kan det heller ikke mottas bidrag fra privatpersoner som har mottatt bidrag fra andre for å gi disse til politiske partier eller partiledd, dersom giveren selv har mottatt bidrag fra givere som er under offentlig myndighets kontroll eller er utenlandske. At politiske partier eller partiledd ikke kan motta bidrag fra disse givene dersom giverne har mottatt anonyme bidrag, følger av første ledd første punktum bokstav b og c sammenholdt med andre punktum.

Femte ledd endres som følge av at det tas inn et nytt femte ledd i § 20, og at gjeldende femte ledd blir nytt sjette ledd. Endringen innebærer ingen materielle endringer i kravet til hvordan bidragsyterne skal identifiseres.

Til § 18

Alminnelige motiver: punkt 4.4.

I *tredje og fjerde ledd* er det tatt inn en endring i beløpsgrensene i tråd med utviklingen i konsum-

prisindeksen for når partier eller partiledd er unntatt regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt og særskilt plikt til innberetning av bidrag i valgår. De nye beløpsgrensene er henholdsvis 17 000 kroner og 15 000 kroner. I tillegg er ordlyden i fjerde ledd første punktum harmonisert med ordlyden i § 20 første ledd.

Til § 20

Alminnelige motiver: punkt 3.6 og 4.4.

I *første ledd* er beløpsgrensene for når bidragets verdi og bidragsyters identitet skal oppgis særskilt endret i tråd med utviklingen i konsumprisindeksen både for bidrag til partiets hovedorganisasjon og partiledd på fylkeskommunalt og kommunalt nivå. De nye beløpsgrensene er henholdsvis 51 000 kroner (sentralt nivå), 34 000 kroner (fylkeskommunalt nivå) og 17 000 kroner (kommunalt nivå). Det er i tillegg gjort en språklig endring i første ledd *tredje punktum*.

Femte ledd er nytt og pålegger partier og partiledd å innberette bidrag fra bakenforliggende givere. Bestemmelsen innebærer at dersom giver som nevnt i § 17 a første ledd første punktum bokstav b og c (mellomleddet) selv har mottatt bidrag som overskrider beløpsgrensene i henholdsvis § 18 fjerde ledd eller § 20 første ledd, plikter partier og partiledd å identifisere bidrag fra bakenforliggende givere i samsvar med reglene i sjette ledd. Dette betyr at bidrag fra en enkelt giver som er under beløpsgrensene i § 18 fjerde ledd eller § 20 første ledd, ikke skal innberettes. Det innebærer at for bidrag til det sentrale nivået skal bidrag på minst 51 000 kroner fra den enkelte bakenforliggende giver, identifiseres, jf. § 20 første ledd. I valgår skal alle bidrag på minst 15 000 kroner identifiseres, jf. § 18 fjerde ledd.

Nåværende femte ledd blir nytt *sjette ledd*.

Syvende ledd er nytt og fastsetter behandlingsgrunnlag for personopplysninger. Bestemmelsen innebærer at bidragsytere nevnt i § 17 a første ledd første punktum bokstav b og c kan lagre de personopplysningene om de bakenforliggende giverne som er nødvendig for at partier eller partiledd skal kunne oppfylle innberetningsplikten etter § 20 femte ledd. Det innebærer navn og bostedskommune for privatpersoner, navn og postadresse for andre bidragsytere, og størrelsen på bidraget. Personopplysninger som ikke er nødvendig for at partier eller partiledd skal kunne oppfylle innberetningsplikten, kan giverne ikke lagre med hjemmel i denne bestemmelsen. Bestemmelsen innebærer videre at giverne kan gi partiet eller partileddet de personopplysninger om de bakenforliggende giverne som partiet eller partileddet trenger for å kunne oppfylle sin innberetningsplikt etter § 20 femte ledd. Giverne kan bare gi opplysninger som er nødvendig for at partier eller partiledd skal kunne oppfylle innberetningsplikten, til partiet eller partileddet.

Kommunal- og distriktsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i partiloven (innberetning og offentliggjøring av bidrag fra bakenforliggende givere).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i partiloven (innberetning og offentliggjøring av bidrag fra bakenforliggende givere) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i partiloven (innberetning og offentliggjøring av bidrag fra bakenforliggende givere)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene gjøres følgende endringer:

§ 17 a første og andre ledd skal lyde:

(1) Politiske partier og partiledde kan ikke motta bidrag fra

- a. *givere som er ukjente for partiet (anonyme bidrag)*
- b. *juridiske personer som har som formål eller vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier eller partiledde økonomisk*
- c. *privatpersoner som har mottatt bidrag fra andre for å gi disse til politiske partier eller partiledde.*
Bidrag som nevnt i bokstav b og c i leddet her, kan likevel mottas dersom partiet eller partiledde har mottatt dokumentasjon på hvem giveren har mottatt bidrag fra i forrige kalenderår og i inneværende kalenderår frem til tidspunktet bidraget til partiet eller partiledde ble gitt, og på størrelsen på bidragene.

(2) Politiske partier og partiledde kan heller ikke motta bidrag fra

- a. rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll
- b. utenlandske givere, det vil si privatpersoner som ikke er norske statsborgere eller som ikke oppfyller vilkårene for å ha stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg, jf. valgloven § 2-2, eller juridiske personer som er registrert i utlandet
- c. *givere som nevnt i første ledd første punktum bokstav b og c som har mottatt bidrag fra rettssubjekter som nevnt i bokstav a og b i leddet her.*

§ 17 a femte ledd andre punktum skal lyde:

Reglene i § 19 første og annet ledd og § 20 sjette ledd gjelder tilsvarende.

§ 18 tredje ledd første punktum skal lyde:

Partier eller partiledde som i løpet av året har hatt samlede inntekter på under 17 000 kroner etter

fradrag av all offentlig støtte, er unntatt fra regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt etter første og annet ledd.

§ 18 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Alle partier og partiledde har i valgår plikt til særskilt å innberette bidrag *som til sammen utgjør en verdi av 15 000 kroner eller mer, og som er mottatt i perioden 1. januar til og med fredag før valgdagen.*

§ 20 første ledd skal lyde:

(1) Dersom en bidragsyter i løpet av perioden har gitt ett eller flere bidrag til partiets hovedorganisasjon som til sammen utgjør en verdi av 51 000 kroner eller mer, skal bidragets verdi og bidragsyterens identitet oppgis særskilt. Det samme gjelder for bidrag til partiledde på fylkeskommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi av 34 000 kroner eller mer, og for bidrag til partiledde på kommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi av 17 000 kroner eller mer. *Beløpsgrensene gjelder tilsvarende for bidrag til partienes ungdomsorganisasjoner på tilsvarende nivå.*

§ 20 femte ledd skal lyde:

(5) Den som har gitt bidrag til en giver som nevnt i § 17 a første ledd første punktum bokstav b og c, skal identifiseres etter sjetten ledd når bidraget overskrider beløpsgrensene i første ledd eller § 18 fjerde ledd. Størrelsen på bidraget skal også oppgis.

Nåværende femte ledd blir nytt sjetten ledd.

§ 20 nytt syvende ledd skal lyde:

(7) Givere som nevnt i § 17 a første ledd første punktum bokstav b og c kan, der det er nødvendig for at partiet eller partiledde skal kunne oppfylle innberetningsplikten etter § 20 femte ledd, lagre og gi partiet eller partiledde opplysninger som identifiserer hvem giverne har mottatt bidrag fra, og om størrelsen på bidraget.

II

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.
2. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene skal begynne å gjelde til forskjellig tid.
